Euroopa Liidu
Teataja

ET
L-seeria

2025/1176

18.6.2025

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2025/1176,

23. mai 2025,

millega määratakse kindlaks taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumiste korral rakendatavad eelkvalifitseerimis- ja hindamiskriteeriumid

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724, ([1]) eriti selle artikli 26 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

(1) Määruses (EL) 2024/1735 on kehtestatud meetmed Euroopa Liidu nullnetotehnoloogia toodete ja nende põhikomponentide tootmisvõimsuse suurendamiseks. Need meetmed peaksid suurendama nullnetotehnoloogia sektori konkurentsivõimet, meelitama ligi investeeringuid ja parandama puhta tehnoloogia turulepääsu liidus. Nende eeskirjade seas toetab määruse (EL) 2024/1735 artikkel 26 eesmärki arendada ja säilitada tööstuslikku alust taastuvenergiatehnoloogiate kasutuselevõtuks, et tagada liidu energiavarustus ja ära hoida sõltuvust nende tehnoloogiatega varustamisel. Selleks nõutakse, et liikmesriigid kohaldaksid kõnealuse määruse ([2]) artikli 4 lõike 1 punktides a–j loetletud taastuvenergiatehnoloogiate abil taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumistel teatavaid hinnaga mitteseotud kriteeriume vähemalt 30 % suhtes aastasest võistupakkumisel müüdavast mahust liikmesriigi kohta või alternatiivina vähemalt 6 gigavati suhtes aastas liikmesriigi kohta. Määruse (EL) 2024/1735 artikliga 26 on kehtestatud nõue kohaldada teatavaid hinnaga mitteseotud kriteeriume eelkvalifitseerimise kriteeriumidena, samal ajal kui muude kriteeriumide puhul on liikmesriikidel võimalik paindlikult otsustada võistupakkumise kavandamisel, kas kohaldada neid kriteeriume eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumidena või mõlemat liiki kriteeriumide kombinatsioonina. Peale selle ei takista määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 2 viimane lõik liikmesriike kasutamast täiendavaid hinnaga mitteseotud kriteeriume lisaks neile, mis on loetletud artikli 26 lõikes 2.

(2) Eeskirjadega, millega määratakse kindlaks eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumid, mis peaksid teatavatest taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumistes sisalduma, püütakse hõlbustada määruse (EL) 2024/1735 artiklis 26 sätestatud kriteeriumide kavandamist ja kohaldamist ning tagada ühtsus kogu liidus, tagades samal ajal liikmesriikidele piisava paindlikkuse. Kriteeriumide ühtlustatud rakendamine peaks kooskõlas ELi lisaväärtuse põhimõttega vähendama ettevõtjate ja liikmesriikide tehingukulusid ning ära hoidma siseturu killustumist. Sealjuures tuleks võimaldada liikmesriikidele piisavat paindlikkust eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumide rakendamise kohandamisel oma võistupakkumissüsteemide struktuuri ja kavandamise, nende eripärade ja muudele kaalutluste alusel, mis on seotud muude avaliku poliitika eesmärkidega kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Nende kriteeriumide kohaldamine taastuvenergia võistupakkumistel ei tohiks kahjustada võistupakkumise põhieesmärke, milleks on taastuvenergia kiire, tõhus ja kestlik kasutuselevõtt, ning peaks tagama konkureeriva pakkumismenetluse ja õiguskindluse. Käesolevas määruses sätestatakse eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumid, mida tuleks rakendada võistupakkumistel teatavatest taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtuks, tagamaks nende kriteeriumide kavandamise ja kohaldamise objektiivsel, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil, ilma et see tooks kaasa kulude ebaproportsionaalset suurenemist.

([1]) ELT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.

([2]) Hõlmatud tehnoloogiate hulka kuuluvad päikeseenergia tehnoloogiad, sealhulgas fotoelektrilised tehnoloogiad, päikese soojusenergiast elektri tootmise tehnoloogiad ja päikese soojusenergial põhinevad tehnoloogiad; maismaa tuuleenergia tehnoloogiad ja merel kasutatavad taastuvenergia tehnoloogiad; soojuspumbad ja maapõueenergia tehnoloogiad; vesinikutehnoloogiad, sealhulgas elektrolüüsiseadmed ja kütuseelemendid, kui neid kasutatakse taastuvenergia tootmiseks; kestlikud biogaasi- ja biometaanitehnoloogiad; kestlike alternatiivkütuste tehnoloogiad, mis on taastuvkütusetehnoloogiad.

(3) Vastutustundliku ärikäitumisega seotud kriteerium peaks tagama, et äriühingute tegevus on kooskõlas ühiskonna ja looduse vajadustega. Tuginedes asjakohasele rahvusvaheliste standardite raamistikule, näiteks ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtted, millega rakendatakse ÜRO raamistikku „Kaitsta, austada ja heastada“, OECD suunised hargmaistele ettevõtetele vastutustundliku ärikäitumise kohta, OECD hoolsuskohustuse suunised vastutustundliku ärikäitumise kohta, ILO kolmepoolne deklaratsioon hargmaiste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kohta ning asjakohased liidu õigusaktid äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse kohta, ([3]) eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1760, ([4]) samuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2022/2464 ([5]) ning komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2023/2772, ([6]) peaks vastutustundlikku ärikäitumist käsitleva eelkvalifitseerimise kriteeriumi kehtestamine taastuvenergia võistupakkumistel minema kaugemale kehtivas liidu õiguses sätestatud hoolsuskohustuse nõuetest, nõudes meetmete võtmist hoolsuskohustuse põhielementide käsitlemiseks pakkuja võistupakkumisega seotud üldises äritegevuses. Samuti tuleks pakkujatelt nõuda, et nad teataksid avalikult selleks võetud meetmetest. Et vältida liigse bürokraatliku koormuse tekitamist, ei tohiks füüsilistelt isikutelt ja äriühingutelt, kes ei kuulu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL ([7]) kohaldamisalasse, nagu on määratletud selle artiklites 19a ja 29a ning nende hilisemates muudatustes, ega taastuvenergiakogukondadelt nõuda selle lisakohustuse täitmist ning nende suhtes kohaldatakse leebemaid nõudeid, kusjuures nad on täielikult vabastatud vastutustundliku ärikäitumise kriteeriumi rakendamisest projektide puhul, mille võimsus on alla 10 MW. Liikmesriigid peaksid siiski säilitama võimaluse laiendada füüsilistele isikutele ja äriühingutele, kes ei kuulu direktiivi 2013/34/EL kohaldamisalasse, nagu on määratletud selle artiklites 19a ja 29a ning nende hilisemates muudatustes, ja taastuvenergiakogukondadele kohustus rakendada meetmeid hoolsuskohustuse põhielementide käsitlemiseks projektide puhul, mille võimsus on üle 10 MW. Vastutustundliku ärikäitumise kriteeriumile vastavuse hindamine peaks põhinema hoolsuskohustuse põhielementidel, nagu on sätestatud delegeeritud määruse (EL) 2023/2772 ([8]) I lisas.

(4) Energiatootmisrajatiste küberturvalisuse ja andmeturbe kõrge taseme tagamine on energiavarustuskindluse ja elutähtsa energiataristu säilitamiseks esmatähtis. Küberriskid energiasektoris võivad mõjutada negatiivselt taastuvenergiarajatiste ehitamisel ja käitamisel töödeldava teabe konfidentsiaalsust ning mõjutada käitaja võimet säilitada kontroll rajatise tegevuse üle. Taastuvenergiarajatised seisavad silmitsi suure hulga võimalike tarneahelaga seotud küberriskidega, nagu tarneahela märkimisväärne ja ootamatu korruptsioon, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia toodete, teenuste või protsesside kättesaamatus tarneahelas või tarneahelas osalejate, sealhulgas väga kõrgel tasemel ning sihikindlate pahatahtlike riiklike ja kuritegelike osalejate algatatud küberründed.

(5) Tagamaks et kõik pakkujad tegelevad nõuetekohaselt küberturvalisuse ja andmeturberiskidega, peaksid taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumised sisaldama eelkvalifitseerimise kriteeriume, mille kohaselt pakkujad peavad rakendama küberturvalisuse riskijuhtimismeetmeid, kajastama neid küberturvalisuse kavas ja tagama nende meetmete kohaldamise nende tarnijate pakutavate IKT-toodete või -teenuste suhtes. Taastuvenergiarajatiste käitamisega seotud andmete salvestamine ja töötlemine väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda asuvates jurisdiktsioonides võib ohustada rajatiste turvalisust ja kogu süsteemi. Täiendav andmekaitse tase on vajalik, et tagada rajatise ja kogu süsteemi turvalisus juhtudel, kui pakkuja kuulub sellise kolmanda riigi jurisdiktsiooni alla, kes nõuab, et pakkuja esitaks selle kolmanda riigi asutustele teabe tarkvara või

([3]) Eelkõige äriühingu kestlikkusalast hoolsuskohustust käsitlev direktiiv, direktiiv (EL) 2024/1760, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust, ning direktiiv (EL) 2022/2464, mis käsitleb äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi, sealhulgas delegeeritud määrus (EL) 2023/2772 seoses kestlikkusaruandluse standarditega, eelkõige lõige 61.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1760, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ja määrust (EL) 2023/2859 (ELT L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2464, millega muudetakse määrust (EL) nr 537/2014, direktiivi 2004/109/EÜ, direktiivi 2006/43/EÜ ja direktiivi 2013/34/EL seoses äriühingute kestlikkusaruandlusega (ELT L 322, 16.12.2022, lk 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj).

([6]) Komisjoni 31. juuli 2023. aasta delegeeritud määrus (EL) 2023/2772, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL seoses kestlikkusaruandluse standarditega (ELT L, 2023/2772, 22.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj).

([8]) Vt komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2023/2772, I lisa, paragrahv 61.

riistvara turvanõrkuste kohta enne, kui on teada, et neid turvanõrkusi on ära kasutatud. Täiendav andmekaitse tase on vajalik ka juhul, kui kas pahatahtlikule kübertegevusele ELi ühise diplomaatilise reageerimise raamistiku ([9]) kohaselt liidu nimel või ühe või mitme selle liikmesriigi nimel tehtud avaliku teadaande kohaselt on selle kolmanda riigi territooriumil tegutsevad ohusubjektid korraldanud pahatahtlikke kübertegevusi või -kampaaniaid. Selleks peaksid liikmesriigid eelkõige arvesse võtma sihipäraseid piiravaid meetmeid, mille liit on kehtestanud selleks, et tõkestada küberründeid, mis kujutavad liidule või selle liikmesriikidele välisohtu, või neile reageerida ([10]). Liikmesriigi nimel tehtud avalikud teadaanded on eriti olulised selle liikmesriigi korraldatavate võistupakkumiste puhul. Sellisel juhul peaksid pakkujad esitama põhjendatud küberturvalisuse kava, milles kirjeldatakse tehnilisi, tegevuslikke ja korralduslikke meetmeid tagamaks, et nende võistupakkumisega seotud äritegevuses kasutatavaid või loodud andmeid säilitatakse ja töödeldakse Euroopa Majanduspiirkonnas ning ei edastata sellest väljapoole. On oluline, et Euroopa Majanduspiirkonnas asuv käitaja säilitaks kontrolli rajatise tegevuse üle, et tagada rajatise ja kogu süsteemi turvalisuse tagamiseks vajalik järelevalve ning liidu õiguse täitmise tagamine.

(6) Kriteeriumide lisamine selleks, et tagada pakkuja suutlikkus projekt ellu viia, on väga oluline, et tagada pakkumiste usaldusväärsus ning veenduda, et pakkujatel on vajalikud tehnilised teadmised, kogemused ning rahaline ja majanduslik võimekus, samuti realistlik äriline ja tehniline kava, et projekt täielikult ja õigel ajal lõpule viia nii, et võistupakkumise erinevad tingimused ja hinnaga mitteseotud kriteeriumide nõuded on täidetud. Seega on asjakohane nõuda pakkujatelt konkreetsete dokumentide ja tõendite esitamist. Selliste kriteeriumide väljatöötamisel peaksid liikmesriigid võtma arvesse ka projekti kulusid, sellega seotud riske, projekti võimsust, tehnoloogia küpsust, võistupakkumisel nõutavat innovatsioonitaset ja muid asjakohaseid turutingimusi. See on eriti oluline, kuna ülemääraste nõuete kehtestamine näiteks väiksematele projektidele võib konkurentsi kunstlikult piirata ja välistada väiksemad turuosalised, kes muidu saaksid võistupakkumisel osaleda. Lisaks sellele võib ülemääraste nõuete kehtestamine piirata uute osalejate osalemist võistupakkumisel. Samas võib suuremate projektide puhul, millega kaasnevad suuremad riskid, olla vajalik rangemate tingimuste kehtestamine, et tagada projektide täielik ja õigeaegne elluviimine ning tagada siiski konkureeriv pakkumismenetlus.

(7) Määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid lisama eelkvalifitseerimise kriteeriumid või hindamiskriteeriumid, et hinnata võistupakkumise panust kestlikkusse ja vastupanuvõimesse. Määruse (EL) 2024/1735 artikli 25 kohaselt peavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad kohaldama teatavates riigihanke menetlustes keskkonnakestlikkuse alaseid kohustuslikke miinimumnõudeid ja teatavaid kohustuslikke nõudeid, et hinnata pakkumuse panust vastupanuvõimesse. Nii riigihanke menetlused kui ka võistupakkumised taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuks aitavad suurendada liidu vastupanuvõimet. Energiasektoris tegutsevatele avalik-õiguslikele äriühingutele, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL ([11]) artikli 4 kohaselt võrgustiku sektori hankijad, kohaldatakse määruse (EL) 2024/1735 artikli 4 lõike 1 punktides a–k loetletud nullnetotehnoloogiate hankimisel määruse (EL) 2024/1735 artiklit 25. Samal ajal võivad nad osaleda pakkujatena ka määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 kohastel taastuvenergia võistupakkumistel. Määruse (EL) 2024/1735 põhjenduses 81 tuletatakse meelde, kui oluline on tagada kestlikkuse ja vastupanuvõimega seotud nõuete kohaldamine viisil, mis tagab ausa ja võrdse konkurentsi turuosaliste vahel, olenemata nende omandistruktuurist. Sellise ausa ja võrdse konkurentsi tagamiseks tuleks vastupanuvõime ja keskkonnakestlikkuse nõuete hindamisel kohaldada artikli 26 kohaselt taastuvenergia võistupakkumistel osalevate avalik-õiguslike äriühingute suhtes üksnes artiklis 26 sätestatud nõudeid. Nullnetotehnoloogia hangete suhtes tuleks kohaldada artiklis 25 sätestatud eeskirju, välja arvatud juhul, kui selliseid hankeid kasutatakse projektide elluviimiseks artikli 26 kohaste taastuvenergia võistupakkumiste raames sõlmitud lepingute alusel. ([12])

([9]) Nõukogu järeldused pahatahtlikule kübertegevusele ELi ühise diplomaatilise reageerimise raamistiku kohta („küberdiplomaatia meetmete kogum“), 19. juuni 2017.

([10]) Nõukogu 17. mai 2019. aasta määrus (EL) 2019/796 piiravate meetmete kohta, millega takistada liitu või selle liikmesriike ähvardavaid küberründeid (ELT L 129 I, 17.5.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/796/oj).

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj).

([12]) Nende äriühingute suhtes kohaldataks endiselt nende suhtes kohaldatavat üldist riigihankeraamistikku.

(8) Võistupakkumise kestlikkusse ja vastupanuvõimesse antava panuse hindamiseks kasutatavate kriteeriumide liigi valik (eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumid) kuulub konkreetset võistupakkumist kavandavate asjaomaste asutuste pädevusse. Asjaomased asutused peaksid siiski tagama, et kriteeriumide liigi valik ei kahjusta pakkumismenetluse konkurentsipõhist olemust ja ei aeglusta põhjendamatult taastuvenergiatehnoloogiate kasutuselevõttu.

(9) Võistupakkumiste vastupanuvõimesse antava panuse hindamise eesmärk peaks olema tagada liidule juurdepääs kindlale ja kestlikule energiavarustusele seeläbi, et i) vähendatakse praegust sõltuvust ja hoitakse ära uusi strateegilisi sõltuvusi ühest kolmandast riigist taastuvenergia nullnetotehnoloogia ja selle peamiste erikomponentide tarnimisel, ning ii) suurendatakse selliste tehnoloogiatoodete ja nende komponentide tootmisvõimsust liidus. Sealjuures ei tohi seada ohtu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 ([13]) artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu 2030. aasta siduva taastuvenergiaeesmärgi saavutamist. Otsustamisel, kas rakendada vastupanuvõimet nullnetotehnoloogiate või nende peamiste erikomponentide puhul eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumina, peaksid asjaomased asutused võtma arvesse liidu sõltuvuse taset kolmandast riigist selle nullnetotehnoloogia või selle peamise erikomponendi puhul, alternatiivsete tarneallikate kättesaadavust ja mõju, mida vastupanuvõime kasutamine hindamiskriteeriumi asemel eelkvalifitseerimiskriteeriumina võiks selle peamise erikomponendi tarnimisele avaldada. Kui võistupakkumistel kasutatakse vastupanuvõimet hindamiskriteeriumina, peaksid asjaomased asutused püüdma liidu tarneid mitmekesistada, et need ei pärineks riigist, millest liit on ülemäära sõltuv, andes rohkem punkte neile pakkujatele, kes tagavad oma tarneallikate suurema mitmekesisuse, võrreldes vastupanuvõime miinimumnõudeid täitvate pakkujatega.

(10) Selleks et vähendada liidu sõltuvust ühest kolmandast riigist, mis tarnib rohkem kui 50 % konkreetsest nullnetotehnoloogiast või selle komponentidest või teatavatel asjaoludel vähemalt 40 %, ning edendada tarnete mitmekesistamist, peaksid liikmesriikide asjaomased asutused piirama asjakohastel võistupakkumistel osalemist või punktide saamist, lähtudes komisjoni rakendusmääruses (EL) 2025/1178 ([14]) sätestatud nõuetest, mis on seotud lõpptoote ja teatud arvu peamiste erikomponentide päritoluga kolmandast riigist, millest liit on ülemäära sõltuv. Lisaks sellele on asjakohane seada teatavate strateegiliste põhikomponentide päritolule piiranguid, võttes arvesse nende tehnoloogilist väärtust ja keskset rolli energiavarustuskindluse tagamisel ning konkreetsete nullnetotehnoloogiate tarneahelas, kuid muude peamiste erikomponentide puhul peaks pakkujatel säilima paindlikkus valida käesolevas määruses sätestatud piirides, milliseid komponente nad kavatsevad hankida kolmandast riigist, millest liit on ülemäära sõltuv. Nende nõuetega nähakse ette praktiline ja objektiivselt kontrollitav metoodika võistupakkumise käigus pakutavate nullnetotehnoloogiate ja nende peamiste erikomponentide vastupanuvõime hindamiseks. On asjakohane kehtestada eri tehnoloogiatele ja nende peamistele erikomponentidele konkreetsed nõuded, võttes arvesse nende konkreetseid asjaolusid ja omadusi, nagu alternatiivsete tarneallikate kättesaadavus, piisav tootmisvõimsus kogu maailmas, tehnoloogia küpsusaste ja kasutuselevõtu määr, mitmekesistamise mõju tarneahelatele ja kogukulud. Fotoelektriliste tehnoloogiate lõpptoodete (fotoelektrilised päikeseenergiasüsteemid) ja fotoelektriliste moodulite puhul on komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/2446 ([15]) sätestatud mittesooduspäritolu reeglitega ette nähtud, et fotoelektriliste moodulitega (HS 8541 43) samasse tariifirubriiki klassifitseeritavate fotoelektriliste elementide (HS 8541 42) või samaväärsete komponentide kokkupanemine fotoelektrilisteks mooduliteks ei muuda mooduli päritolu. Seetõttu on nende konkreetsete tootmisetappide vastupanuvõimesse antava panuse hindamiseks asjakohane viidata fotoelektrilise päikeseenergiasüsteemi ja fotoelektrilise mooduli kokkupanemisele, mitte nende päritolule.

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta direktiiviga (EL) 2023/2413, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652 (ELT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([14]) Komisjoni 23. mai 2025. aasta rakendusmäärus (EL) 2025/1178, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1735 rakenduseeskirjad seoses nullnetotehnoloogia lõpptoodete ja nende peamiste konkreetsete komponentide loeteluga, et hinnata panust vastupanuvõimesse (ELT L, 2025/1178, 18.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1178/oj).

([15]) Komisjoni 28. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/2446, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavaid sätteid täpsustavate üksikasjalike eeskirjadega (ELT L 343, 29.12.2015, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2015/2446/oj).

(11) Teatavate peamiste erikomponentide puhul võib ühest kolmandast riigist sõltuvuse tase olla nii suur, et vastupanuvõime kriteeriumi range kohaldamine ohustaks selle komponendiga varustamise kindlust. Sellisel juhul peaks asjaomastel asutustel säilima teatav paindlikkus suurendada künnist nende peamiste erikomponentide jaoks, mis võivad pärineda kõnealusest kolmandast riigist, millest on ülemäärane sõltuvus.

(12) Kui komisjon hindab määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 8 kohaselt kestlikkuse ja vastupanuvõime kriteeriumide kohaldamist taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumiste puhul ning nende mõju taastuvenergiatehnoloogiate kiirendatud kasutuselevõtule, peaks ta nõuetekohaselt kaaluma vastupanuvõime kriteeriumi tõhusust ja seda, kas selle tõhusust vähendavad tegevused, mille eesmärk on muuta nullnetotehnoloogia lõpptoodete või peamiste erikomponentide päritolu või kokkupanemise asukohta.

(13) Liikmesriikide asjaomased asutused peaksid hindama ka maismaa tuuleenergia tehnoloogiate, meretuuleenergia tehnoloogiate ja elektrolüüsiseadmete võistupakkumiste panust vastupanuvõimesse, isegi kui puudub üks kolmas riik, mis tarniks rohkem kui 50 % nendest tehnoloogiatest või nende komponentidest või teatavatel asjaoludel vähemalt 40 %, võttes arvesse, et nende tehnoloogiate puhul on märkimisväärne oht, et sõltuvus Hiina Rahvavabariigist pärit impordist suureneb, mis võib ohustada liidu varustuskindlust. See on nii, kui võtta arvesse nende tehnoloogiate praeguseid ja prognoositavaid pakkumise ja nõudluse suundumusi liidus ja kogu maailmas, ning asjaolu, et Hiina Rahvavabariigi tootmisvõimsus ületab 50 % ülemaailmsest tootmisest ([16]) ja tema prognoositav tootmine ületab märkimisväärselt tema omamaiseid eesmärke ning prognoositavat nõudlust.

(14) Määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõikes 2 on sätestatud, et võistupakkumise panust kestlikkusse saab hinnata, kehtestades kriteeriumid, mis on seotud kohaldatavate õigusaktide miinimumnõudeid ületava keskkonnakestlikkusega, innovatsiooniga või energiasüsteemi lõimimisega.

(15) Määrusega (EL) 2024/1735 on ette nähtud keskkonnakestlikkusega seotud kaalutluste lisamine nii teatavatesse riigihanke menetlustesse kui ka teatavatesse võistupakkumistesse taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuks. Määrusega antakse komisjonile rakendamisvolitused, et määrata kindlaks riigihankelepingute keskkonnakestlikkusega seotud miinimumnõuded ja täpsustada keskkonnakestlikkuse kriteeriume, mida võib kasutada võistupakkumistel taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuks. Rakendamisvolitused sätestatakse rakendusmääruses, mis võetakse vastu määruse (EL) 2024/1735 artikli 25 lõike 5 kohaselt, samas kui kriteeriumid on täpsustatud käesolevas määruses. Nende kahe õigusakti eesmärk on sama: suurendada nullnetotehnoloogiate keskkonnakestlikkust ja vähendada nende mõju keskkonnale. Nende kahe määruse lähenemisviis ja sisu on aga erinevad, et võtta arvesse erinevaid konkreetseid õiguslikke volitusi, taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuks korraldatavate riigihangete ja võistupakkumistega seotud menetluste erinevust, hõlmatud nullnetotehnoloogiate erinevat kohaldamisala ning nende erinevate menetluste eest vastutavate asutuste erinevat liiki ja nende kaudu kasutusele võetavate koguste erinevust.

(16) Keskkonnakestlikkuse kriteeriumide kehtestamisel peaksid asjaomased asutused kehtestama kliimale ja keskkonnale avaldatava mõju hindamise kriteeriumid. Sealjuures peaksid nad kohaldama üht või mitut käesolevas rakendusmääruses sätestatud keskkonnakestlikkuse kriteeriumi või muid kriteeriume, mida nad peavad asjakohaseks.

(17) Taastuvenergiatehnoloogiate CO_2 jalajälg on üks asjakohastest kriteeriumidest, mille liikmesriikide asjaomased asutused võivad võistupakkumistel kasutusele võtta, et hinnata nende panust keskkonnakestlikkusse. Selleks et see kriteerium oleks objektiivne, läbipaistev ja mittediskrimineeriv, tuleks nullnetotehnoloogia CO_2 jalajälge mõõta ja hinnata olelusringi alusel. Samuti on asjakohane ühtlustada olelusringi CO_2 jalajälje hindamise meetodeid, et vähendada oletuste erinevust ja parandada tulemuste võrreldavust, mis on vajalik selleks, et anda tõhus panus keskkonnakestlikkusse. Selles valdkonnas on oodata puhta tööstuse kokkuleppe ([17]) raames edasist ühtlustamist. Kui liidu õiguses on sätestatud meetod konkreetse nullnetotehnoloogia CO_2 jalajälje hindamiseks, peaksid liikmesriigid kasutama seda meetodit oma riiklikes võistupakkumistes selle tehnoloogia abil taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtuks.

([16]) Rahvusvaheline Energiaagentuur, „Energy Technology Perspectives“ (Energiatehnoloogia perspektiivid), 2024.
([17]) COM(2025) 85 final.

(18) Kui võistupakkumistel kasutatakse kriteeriumina CO_2 jalajälge, kuid liidu õiguses ei ole sätestatud konkreetset meetodit või meetodit, mille puhul oleks näha, et seda sobib kasutada võrdlusalusena konkreetse taastuvenergiatehnoloogia CO_2 jalajälje hindamiseks, siis on tulemuste võrreldavuse parandamiseks vaja täiendavalt täpsustada selle kriteeriumi kavandamisparameetreid, eelkõige seoses metoodikaga ja andmete kvaliteedinõuetega.

(19) Ringmajandusele üleminek on Euroopa rohelise kokkuleppe põhielement, nagu on sätestatud ringmajanduse tegevuskavas ([18]).

(20) Nullnetotehnoloogia võistupakkumistega saab sellele üleminekule kaasa aidata nii, et nendes kehtestatakse ringmajandusega seotud eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumid. Kui ametiasutused otsustavad seda teha, peaksid nad kehtestama kriteeriumid ringlussevõetavuse, parandamise ja hoolduse lihtsuse või toodete täiustamise, korduskasutamise, taastootmise ja taastamise lihtsuse või ringlussevõetud materjalide, sealhulgas kriitilise toorme kasutamise või sisalduse kohta, viidates ühele või mitmele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1781 ([19]) I lisas esitatud asjakohasele tooteparameetrile.

(21) Elurikkuse kadumine ja ökosüsteemi kokkuvarisemine on üks suurimaid ohte, millega inimkond silmitsi seisab. Liit on kehtestanud õigusraamistikud, strateegiad ja tegevuskavad looduse kaitsmiseks ning elupaikade ja liikide taastamiseks, näiteks elurikkuse strateegia aastani 2030 ([20]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1991 ([21]). Kliimahädaolukord põhjustab elurikkuse kadumist kogu maailmas ja elurikkuse kadu süvendab omakorda kliimamuutusi; need on seega omavahel lahutamatult seotud, nagu on kinnitanud viimased uuringud. Elurikkus ja heas seisundis ökosüsteemid on olulised kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise arengu jaoks.

(22) Nullnetotehnoloogial võib olla elurikkusele negatiivseid ja positiivseid mõjusid. On asjakohane kavandada võistupakkumiste jaoks kriteeriumid, mis aitavad säilitada liikide ja ökosüsteemide mitmekesisust ning nende paljunemisvõimet. Negatiivne mõju on enamasti kohalik ja võib hõlmata elupaikade kadumist või halvenemist ning liikide häirimist, sealhulgas müra ja kokkupõrgete kaudu. Positiivne mõju võib hõlmata kliimamuutuste leevendamist, õhusaaste vähendamist ja maastikuga seotud sekkumisi, mis toovad elusloodusele kasu. Elurikkusele avalduvat mõju käsitlevad eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumid või mõlemad võivad edendada nullnetotehnoloogiate ja elurikkuse koostoimet. Projektide mõju elurikkusele tuleks jälgida läbipaistvalt kogu projekti kestel ning vajaduse korral tuleks võtta kohandamismeetmeid.

(23) Kui asjaomased asutused lisavad nullnetotehnoloogia mõju elurikkusele hindamiskriteeriumina, tuleb selle kriteeriumiga nõuda positiivset netopanust elurikkusesse. Selliste meetmete näidete hulka, mis käsitlevad positiivset netopanust elurikkusesse, võiksid kuuluda elupaikade taastamine või taasloomine, liikide elupaikade parandamise ja populatsioonide suurendamise meetmed või meetmed muude tegevuste keskkonnasurve vähendamiseks. Elurikkusesse tehtava positiivse netopanuse premeerimine lisaks kompenseerivatele meetmetele tagab võrdsed võimalused konkureerivatele pakkujatele, kelle projektidel on erinev mõju, ning stimuleerib negatiivset mõju ära hoidma või minimeerima.

(24) Energiatõhusus on väga oluline, et saavutada liidu ambitsioonikad eesmärgid vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heidet 1990. aastaga võrreldes vähemalt 55 %, nagu on sätestatud paketis „Eesmärk 55“. Lisaks sellele on energiatõhusus oluline tegur energiahindade alandamisel ja liidu energiavarustuse vastupanuvõime parandamisel, võimaldades seeläbi nii õiglast kui ka turvalist rohepööret.

([18]) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus ringmajanduse tegevuskava. Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel“ (COM(2020) 98 final).

([19]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1781, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisainինõuete sätestamise raamistik, muudetakse direktiivi (EL) 2020/1828 ja määrust (EL) 2023/1542 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/125/EÜ (ELT L, 2024/1781, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

([20]) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ (COM(2020) 380 final).

([21]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1991, mis käsitleb looduse taastamist ja millega muudetakse määrust (EL) 2022/869 (ELT L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj).

(25) Võistupakkumistega saab energiatõhususele kaasa aidata nii, et neisse lisatakse kestlikkuspanuse hindamise etapis eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumid, millega määratakse kindlaks tooted, mille energiatõhusust hinnatakse, ja iga toote puhul kohaldatav hindamismetoodika. Kriteeriumid tuleks vajaduse korral kehtestada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1369 ([22]) artikli 7 lõikega 2 või energiatõhususe võrdlusalustega, mis on kindlaks määratud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/125/EÜ ([23]) alusel vastu võetud rakendusmeetmetes.

(26) Kestlik veemajandus on oluline liidu vastupanuvõime tagamiseks ning vee struktuurne halb majandamine on toonud kaasa selle piiratud ressursi ja veega seotud ökosüsteemide seisundi halvenemise ning reostuse. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2000/60/EÜ ([24]) kehtestati veekvaliteedi juhtimise integreeritud mudel, ning liidu veepoliitika eesmärk on tagada eurooplastele juurdepääs kvaliteetsele ja piisavale veele, tagada kõigi veekogude hea seisund kogu Euroopas ning tagada vee piisav, tasakaalustatud ja õiglane kättesaadavus kõigile vett kasutavatele sektoritele, sealhulgas tööstusele. Mõned nullnetotehnoloogiad mõjutavad vett kasutusetapis, kasutades vett või suunates reovett veekogudesse. Seepärast võib olla asjakohane kavandada selliste tehnoloogiate võistupakkumiste jaoks hinnaga mitteseotud veealased keskkonnakestlikkuse kriteeriumid.

(27) Saaste vähendamine on veel üks Euroopa rohelise kokkuleppe põhielement, nagu on ette nähtud nullsaaste tegevuskavas. Selles kavas on seatud eesmärk vähendada õhu-, vee- ja pinnasesaastet tasemeni, mida ei peeta enam tervisele ja looduslikele ökosüsteemidele kahjulikuks ning mis arvestab meie planeedi taluvuspiire. Nullnetotehnoloogia võistupakkumistega saab aidata vähendada saasteainete hulka, kui kehtestatakse saastetasemega seotud eelkvalifitseerimise kriteeriumid või hindamiskriteeriumid. Kui asjaomased asutused otsustavad selliseid kriteeriume kasutada, tuleks asjakohased meetodid, künnised ja vastavusmehhanismid kindlaks määrata kooskõlas liidu õigusega ja selle alusel, kui see on olemas, ning võtta vajaduse korral arvesse komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2023/2486 ([25]) C liites esitatud kriteeriume.

(28) Innovatsioon on konkurentsivõime, majanduskasvu ja taastuvenergia kiire kasutuselevõtu võti. Direktiivi (EL) 2018/2001 eesmärk on edendada innovatsiooni taastuvenergia kasutuselevõtul, seades soovitusliku sihtväärtuse, et uuenduslik taastuvenergiatehnoloogia annab 2030. aastaks vähemalt 5 % uuest ülesseatud taastuvenergia võimsusest. Innovatsioonikriteeriumide integreerimine võistupakkumiste kavandamisse peaks toetama senist tehnika taset ületavate täiesti uute lahenduste väljatöötamist või olemasolevate lahenduste täiustamist sellise tasemeni. See loob tugeva raamistiku, mis soodustab tipptehnoloogiate kasutuselevõttu, ning sellega tagatakse kestlik ja konkurentsivõimeline liikumine kliimaneutraalsuse suunas.

(29) Innovatsiooni kasutamisel võistupakkumiste eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumina on asjakohane eristada kahte liiki võistupakkumisi. Esiteks on kõige levinumad võistupakkumiste liigid need, mis ei keskendu konkreetselt innovatsioonile kui võistupakkumise peamisele tegurile, vaid mille põhieesmärk on taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt. Kuigi nende võistupakkumiste eesmärk ei ole iseenesest innovatsiooni edendamine, võib teatavad innovatsiooni toetavad elemendid lisada võistupakkumiste kavandamisse hindamiskriteeriumidena või eelkvalifitseerimise kriteeriumidena. Teist väiksemat osa võistupakkumistest võib nimetada üksnes innovatsioonile suunatud võistupakkumisteks, mille peamine eesmärk on edendada taastuvate energiaallikate tulevase kasutuselevõtuga seotud innovatsiooni, näiteks laineenergia või tõusu-mõõnaenergia projektid või tuulelohedel põhinevad tuulegeneraatoriprojektid.

([22]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1369/oj).

([23]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (uuesti sõnastatud) (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/125/oj).

([24]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj).

([25]) Komisjoni 27. juuni 2023. aasta delegeeritud määrus (EL) 2023/2486, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2020/852 ja nähakse ette tehnilised sõelumiskriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks, millistel tingimustel võib majandustegevust pidada vee ja mereressursside kestlikule kasutamisele ja kaitsele, ringmajandusele üleminekule, saastuse vältimisele ja tõrjele või elurikkuse ja ökosüsteemide kaitsele ja taastamisele oluliselt kaasa aitavaks, ning mille alusel otsustatakse, ega see majandustegevus ei kahjusta oluliselt muid keskkonnaeesmärke, ning millega muudetakse komisjoni delegeeritud määrust (EL) 2021/2178 seoses sellise majandustegevusega seotud teatava avalikustamisega (ELT L, 2023/2486, 21.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2486/oj).

(30) Mõlemat liiki võistupakkumiste puhul, kus innovatsioon kuulub eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumide hulka, peaksid asjaomased asutused alati hindama kandidaatprojektide panust peamiste tulemusnäitajate minimaalsesse parandamisse, tagamaks, et projektiga pakutakse lahendusi, tehnoloogiaid või täiustusi, mis lähevad kaugemale turul juba kättesaadavast tehnika tasemest ja on seotud võistupakkumise esemega. Nende peamiste tulemusnäitajate valik, mille alusel innovatsiooni võrreldakse tipptasemel lahenduste ja tehnoloogiatega, sõltub liikmesriikide riikliku poliitika eesmärgist. See võib hõlmata näiteks peamisi tulemusnäitajaid, millega mõõdetakse tehnoloogia energiatootmise tõhususe paranemist, ringlussevõetavust, lahenduse või tehnoloogia paindlikkust energiasüsteemi lõimimise edendamisel, väiksemat sõltuvust toorainest, tehnoloogia pikka kasutusiga, väiksemat keskkonnamõju või muid peamisi tulemusnäitajaid olenevalt konkreetsest avalikust eesmärgist, mida taotletakse innovatsioonialase hinnaga mitteseotud kriteeriumi lisamisega.

(31) Üksnes innovatsioonile suunatud võistupakkumiste puhul tuleks innovatsiooni hindamiseks eelkvalifitseerimise kriteeriumide kehtestamisel arvesse võtta ka kavandatud lahenduste või tehnoloogiate küpsust, tagamaks et kandidaatprojekt vastab hanke eesmärkidele ja et kavandatavad uuendused ei ole nii varajases arenguetapis, et need ei realiseeru. Võistupakkumiste puhul, mis ei keskendu konkreetselt innovatsioonile, peaks asjaomastel asutustel olema lubatud nõuda ka pakkumisprojektide teatavat küpsusastet, et mitte saada väga varastes arenguetappides pakkumisi, mis tõenäoliselt ei täida võistupakkumise eesmärke.

(32) Innovatsiooni edasiseks hoogustamiseks on oluline teadmiste jagamine uusimate uuenduslike arengusuundade kohta, eelkõige üksnes innovatsioonile suunatud võistupakkumiste puhul ([26]). Liikmesriikide asjaomased asutused peaksid lisama eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumide hulka nõude levitada võitnud projekti tulemusi konverentside, avaldamise, avatud juurdepääsuga hoidlate või vaba / avatud lähtekoodiga tarkvara kaudu ning vajaduse korral jagada asjakohaseid operatiivandmeid, tingimusel et kehtestatakse piisavad konfidentsiaalsusmeetmed. Samuti peaksid nad nõudma, et eduka pakkumuse tegija võtab kohustuse teha Euroopa Majanduspiirkonnas õigel ajal, turuhinnaga ning mitteeksklusiivsel ja mittediskrimineerival alusel huvitatud isikutele kasutamiseks kättesaadavaks nende tulemuste litsentsid, mis on saadud abi saavate teadus- ja arendustegevuse projektidega seotud uuringute käigus ja on intellektuaalomandi õigustega kaitstud. Võistupakkumiste puhul, mis ei keskendu konkreetselt innovatsioonile, peaks liikmesriikide asjaomastel asutustel olema lubatud lisada eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumide hulka seda liiki teadmiste levitamise nõuded.

(33) Uute muutliku taastuvenergia rajatiste kasutuselevõtt toob elektrisüsteemile kaasa konkreetsed probleemid, näiteks vajadus lahendada võrgu ülekoormusega seotud probleemid nii, et samal ajal jääb võrk stabiilseks. Neid vajadusi käsitletakse tavaliselt koormuste ümberjaotamise ja muude lahenduste abil, millega kaasnevad süsteemile kulud. Energiasüsteemi lõimimise kasutuselevõtt taastuvenergia võistupakkumistel hinnaga mitteseotud kriteeriumina võib neid süsteemikulusid vähendada, leevendades mõju, mida taastuvenergiaprojekti käitamine süsteemile avaldab. Sellest hoolimata ei saa energiasüsteemi vajadusi taastuvenergia võistupakkumistel käsitleda üksnes hinnaga mitteseotud kriteeriumide abil ning selleks on vaja süsteemseid lahendusi, sealhulgas võrgu planeerimist, õiguslikke aspekte, turusignaale või võrgutasusid.

(34) Energiasüsteemi lõimimist käsitlevad hinnaga mitteseotud kriteeriumid tuleks kavandada viisil, mis võimaldab osaleda kõigil tehnoloogiatel ja lahendustel, mis võivad aidata rahuldada kindlakstehtud süsteemivajadusi. Kui see on kindlakstehtud süsteemivajaduste alusel nõuetekohaselt põhjendatud või liidu õiguses lubatud, tuleks võistupakkumistel keskenduda ka ühele või mitmele tehnoloogiale või lahendusele. Need tehnoloogiad või lahendused võib lisada pakkumisprojektis kavandatud investeeringutesse või hankida neid kolmanda isikuga sõlmitud lepingu alusel, kui need kujutavad endast uut investeeringut. See võimalus võimaldab pakkujatel valida kõige kulutõhusamad lahendused. Selleks et hinnata erinevate tehnoloogiate ja lahenduste panust süsteemivajaduste täitmisesse, võib olla vaja modelleerimisvahendeid, mis võimaldavad ametiasutustel objektiivselt ja mittediskrimineerivalt hinnata pakkumisprojektiga või ilma selleta stsenaariumide mõju energiasüsteemile. Alternatiivsed lähenemisviisid võiksid keskenduda objektiivsetele ja kontrollitavatele muutujatele, mida kasutatakse kas üldiste süsteemivajaduste näitajatena või konkreetsete tehnoloogiate panuse näitajatena, mille juures võetakse eelkõige arvesse võrgu planeerimist. Nende alternatiivsete lähenemisviisidega kaasneb siiski oht, et kandidaatprojekti võimalikku mõju süsteemile alahinnatakse.

([26]) Teadmiste levitamise edendamine võib olla asjakohane ka muud liiki taastuvenergia võistupakkumiste puhul peale nende, millega toetatakse innovatsiooni.

(35) Kui asjaomased asutused lisavad oma võistupakkumiste kavandamisse kriteeriumina energiasüsteemi lõimimise, peaksid nad võtma arvesse pakkumisprojektide panust süsteemi vajaduste rahuldamisse, tuginedes järgmisele kolmele põhiparameetrile: pakkumisprojektide panus elektrisüsteemi vajadustesse ajalisest vaatenurgast, nende panus energiakandjate vaheliste ühenduste loomisse ja nende panus elektrisüsteemi vajadustesse asukoha vaatenurgast.

(36) Kui hinnatakse pakkumisprojektide panust elektrisüsteemi vajaduste rahuldamisse ajalisest vaatenurgast, tuleks arvesse võtta väga mitmesuguseid lahendusi, sealhulgas energia salvestamist ja tarbimiskaja, mis võivad aidata vähendada taastuvenergia tootmise ja elektrinõudluse erinevustest tingitud tasakaalustamatust. Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumiste raames aitab süsteemi vajadusi rahuldada selliste vahendite kasutamine, mis võimaldavad muuta pakkumisprojektide elektrienergia tootmist, elektrivõrku andmist või tarbimist, kuna sellega tagatakse ajaline paindlikkus. Seda on võimalik saavutada näiteks mitme taastuvenergia tootmise tehnoloogia kombineerimisega, tootmisvahendite ja elektrienergia salvestusvahendite kombineerimisega või sellega, et kombineeritakse tootmisvahendeid ja nõudluse reguleerimisvahendeid või -lahendusi, millega saab vajaduse korral elektrinõudlust suurendada või vähendada.

(37) Kui hinnatakse pakkumisprojekti panust energiakandjate vaheliste ühenduste loomisse, tuleks arvesse võtta võimsust taastuvenergia ülekandmiseks ühelt energiakandjalt teisele energia muundamise vahendite kaudu. Energiakandjate vahelised ühendused tähendavad eelkõige taastuvelektri muundamist muuks energiakandjaks (näiteks soojuseks või vesinikuks) selleks, et seda tarbitaks nõudluse sektoris, kus elektrit otseselt ei tarbita. Sel viisil võib selle elektrisüsteemi süsinikuheite järkjärguline vähendamine, millele pakkumisprojekt kaasa aitab, võimaldada süsinikuheite vähendamist nõudlussektorites, kus elektrit ei kasutata, näiteks soojuse tootmine mõnes elu- või tööstushoones või vesinik teatavates tööstusprotsessides. Energiakandjate vahelised ühendused aitavad seega täita energiasüsteemi süsinikuheite vähendamise vajadust, kui see on kõige kulutõhusam viis. Lisaks sellele aitavad energia muundamise vahendid, nagu elektrolüüsiseadmed või soojuse tootmis- ja salvestamisrajatised, millega need energiakandjate vahelised ühendused luuakse, rahuldada ka elektrisektori ajalise paindlikkuse vajadusi.

(38) Kui hinnatakse pakkumisprojekti panust elektrisüsteemi vajadustesse geograafilisest vaatenurgast, tuleks keskenduda võrgu topoloogia ning tootmis- ja tarbimisvahendite asukoha vastastikusele mõjule, mis võib põhjustada võrgu ülekoormuse probleeme ja vähendada taastuvenergia kasutamist. Uute taastuvenergia tootmise projektide ja võrgu ühenduspunkti optimaalne asukoht võib seega aidata leevendada võrgu ülekoormusega seotud probleeme ning on elektrisüsteemi vajaduste seisukohast otsustava tähtsusega. Seega võidakse lubada võistupakkumises osaleda ainult sellistel projektidel, mis asuvad eelnevalt kindlaksmääratud piirkondades, kus need võivad aidata vähendada võrgu ülekoormust, või võidakse anda pakkumisprojektidele punkte nende asukohamõju alusel.

(39) Selleks et tagada käesolevas määruses sätestatud kriteeriumide tulemuslikkus taastuvenergia võistupakkumistel, peaksid liikmesriikide asjaomased asutused kehtestama metoodika käesolevas määruses sätestatud hinnaga mitteseotud kriteeriumide hindamiseks, asjakohased järelevalvemehhanismid ja tagatised selliste kriteeriumide järgimise tagamiseks ning asjakohased karistused nõuete rikkumise korral. Need tagatised ja karistused tuleks kehtestada tasemel, mis rahuldab vajadust tagada konkurentsivõimeline pakkumine ning samal ajal heidutab ettevõtjaid esitamast pakkumusi ilma kindla kavatsuseta projekt ellu viia ja projekti tingimusi täita. Tagatiste ja karistuste tase tuleks kavandada nii, et pakkujate jaoks oleks võistupakkumise tingimuste täitmata jätmine kulukam kui kulude kandmine ja tingimuste täitmine.

(40) Mõne kriteeriumi puhul võib olla vaja tõendada vastavust kogu projekti kestuse jooksul, näiteks võib panus energiasüsteemi lõimimisse, küberturvalisusse või keskkonnakestlikkusse nõuda pidevat seiret. On asjakohane kehtestada ühtlustatud eeskirjad sellise vastavuse kontrollimise aja kohta. Kõik võistupakkumisel osalevad pakkujad peaksid pakkumise esitamisel võtma endale kohustuse järgida kõiki oma pakkumises sisalduvaid võistupakkumise nõudeid ja tingimusi. Erinevatest hinnaga mitteseotud kriteeriumidest ja muudest võistupakkumise nõuetest tulenevate nõuete tegelikku täitmist võib tõendada eri ajahetkedel, mille peaksid vajaduse korral kindlaks määrama liikmesriikide asjaomased asutused.

(41) Pakkujad peaksid esitama konkreetsed dokumendid, et tõendada vastavust teatavatele hinnaga mitteseotud kriteeriumidele. Taastuvate energiaallikate võistupakkumistel vastutustundliku ärikäitumisega seotud eelkvalifitseerimise kriteeriumidele vastavuse tõendamiseks peaksid liikmesriikide asjaomased asutused nõudma kolmanda isiku kinnitatud deklaratsiooni hoolsuskohustuse täitmise kohta. Küberturvalisuse riskijuhtimismeetmete tõhusa rakendamise tõendamiseks peaks pakkuja esitama küberturvalisuse kava ja seda regulaarselt ajakohastama. Kui see on asjakohane, võivad ametiasutused nõuda, et pakkujad ja nende tarnijad läbiksid regulaarselt turvaauditeid, mida viivad läbi sõltumatud kolmandad isikud, ning esitaksid regulaarselt nende auditite tulemused.

(42) Käesolev määrus ei piira direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 4 ning ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 ning liidu rahvusvaheliste kohustuste kohaldamist. Liikmesriikide asjaomased asutused peaksid kehtestama taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu võistupakkumistel eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumid kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega ning järgides julgeoleku ja avaliku korra huvides vajalike piiravate meetmete kehtestamise nõuet. Sellised kriteeriumid peaksid olema ka kooskõlas liidu õigusega ega tohiks minna sellest kaugemale ning olema kooskõlas kohustustega, mis on võetud kaubandus- ja investeerimislepingute alusel, mille osaline on liit või selle liikmesriigid, ning kaubandus- ja investeerimiskokkulepete alusel, millega liit või selle liikmesriik on liitunud.

(43) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas energialiidu komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

REGULEERIMISESE, MÕISTED JA ÜLDPÕHIMÕTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas määruses kehtestatakse tingimused kriteeriumide kohta, mis on sätestatud määruse (EL) 2024/1735 artiklis 26.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „taastuvenergiakogukond“ – taastuvenergiakogukond, nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 16;

2) „hoolsuskohustus“ – protsess, mille käigus äriühingud selgitavad välja, ennetavad ja leevendavad oma võistupakkumisega seotud äritegevusest tulenevat negatiivset keskkonna- ja sotsiaalset mõju ning annavad aru, kuidas nad selle mõjuga seotud olukordi lahendavad; selline mõju hõlmab ettevõtja enda tegevuse ja väärtusahela eelnevate ja järgnevate etappidega seotud negatiivset mõju, sh tema toodete ja teenuste ning ärisuhete kaudu avalduvat mõju;

3) „võrgu- ja infosüsteem“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2022/2555 ([27]) artikli 6 punktis 1 määratletud võrgu- ja infosüsteemid;

([27]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

4) „võrgu- ja infosüsteemide turvalisus“ – direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 6 punktis 2 määratletud võrgu- ja infosüsteemide turvalisus;

5) „kontroll tegevuse üle“ – õigus kehtestada igapäevast tegevust, protsesse ja ressursse reguleeriv tegevuspoliitika ja seda rakendada, et tagada rajatise, eelkõige selle võrgu- ja infosüsteemide tõrgeteta toimimine;

6) fotoelektrilise mooduli „kokkupanemine“ – rakendusmääruses (EL) 2025/1178 loetletud fotoelektriliste elementide või samaväärsete komponentide seeria integreerimine ja omavaheline ühendamine ühtseks üksuseks;

7) „CO_2 jalajälg“ – kasvuhoonegaaside heite ja kasvuhoonegaaside sidumise summa tootesüsteemis, võttes arvesse kõiki asjakohaseid tegevusi süsteemi ruumilistes ja ajalistes piirides, väljendatuna CO_2 ekvivalendina, mida hinnatakse 100 aasta jooksul globaalse soojendamise potentsiaali alusel ja mis on arvutatud olelusringi hindamise uuringu põhjal, kasutades üksnes kliimamuutuste mõjukategooriat;

8) „ringmajandus“ – majandussüsteem, millega toodete, materjalide ja muude ressursside väärtust säilitatakse majanduses nii kaua kui võimalik, tõhustades nende kasutamist tootmises ja tarbimisel, vähendades seega sellise kasutamise keskkonnamõju, minimeerides jäätmeid ja ohtlike ainete keskkonda sattumist olelusringi kõigis etappides, sealhulgas jäätmehierarhia kohaldamise kaudu;

9) „mõju elurikkusele“ – elurikkuse muutus, näiteks muutus liikide arvukuses või levikus või elupaikade ja ökosüsteemide levikus, struktuuris ja funktsioonides, mis on nullnetotehnoloogia otsene või kaudne tagajärg kogu selle olelusringi jooksul;

10) „energiatõhusus“ – energiatootmise toodete puhul väljund- ja sisendenergia suhe ning energia muundamise ja salvestamise toodete puhul energia muundamise kasutegur, mis on väljund- ja sisendenergia suhe;

11) „saaste“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL ([28]) artikli 3 punktis 2 määratletud saastus ning veega seotud reostuse puhul direktiivi 2000/60/EÜ artikli 2 punktis 33 määratletud reostus;

12) „ajaline paindlikkus“ – turuosaliste suutlikkus kohandada elektrienergia tootmist, elektrivõrku andmist ja tarbimisviise, et aidata kaasa süsteemi vajaduste rahuldamisele kogu asjakohase ajavahemiku jooksul, üldjuhul turusignaalidele reageerimise kaudu, eelkõige elektrisektoris;

13) „asukohamõju“ – turuosaliste tegevuskoha ja võrgu ühenduspunkti valikul põhinev suutlikkus aidata rahuldada elektrisüsteemi vajadusi;

14) „energiakandjate vaheline ühendus“ – turuosaliste suutlikkus energiat energia muundamise vahendite abil ühelt energiakandjalt teisele üle kanda.

Artikkel 3

Üldpõhimõtted

Määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 kohased hinnaga mitteseotud kriteeriumid võistupakkumistel peavad vastama järgmistele üldpõhimõtetele:

a) need määratletakse ja neid hinnatakse objektiivsel, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil, võttes arvesse võistupakkumise poliitikaeesmärke ja iga tehnoloogia võimalikku panust nende eesmärkide saavutamisse;

([28]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17, ELI: http://data/europa.eu/eli/dir/2010/75/oj).

b) need peavad kajastama käsitletavate tehnoloogiate turuküpsust ning võistupakkumise erinevate hinnaga mitteseotud kriteeriumide kavandamisse võib kaasata asjaomased huvitatud turuosalised, sealhulgas arendajad, tootjad, kodanikuühiskond ja eksperdid;

c) need peavad aitama kaasa taastuvenergia kiirele, tõhusale ja kestlikule kasutuselevõtule konkurentsivõimelisel viisil, meelitama ligi erainvesteeringuid ja tooma kasu, näiteks tagama investeerimiskindlust;

d) need peavad tagama konkureeriva pakkumismenetluse ning ära hoidma ületamatute ja põhjendamatute turulepääsutõkete ning ebaproportsionaalsete kulude tekitamist, ning samal ajal heidutama pakkumusi esitamast selliseid ettevõtjaid, kellel puudub kindel kavatsus projekt ellu viia ja projekti tingimusi täita;

e) neid tuleb kohaldada kooskõlas liidu õigusega ning rahvusvahelistest kaubandus- ja investeerimislepingutest tulenevate liidu kohustustega;

f) need peavad kasutama liidu õigusaktides asjaomase nullnetotehnoloogia jaoks ette nähtud hindamismeetodeid, kui need on olemas;

g) kui määruse (EL) 2024/1781 artikli 4 kohastes delegeeritud õigusaktides on sätestatud nullnetotehnoloogiaga seotud tulemuslikkusklassid, põhinevad sellise nullnetotehnoloogia kasutuselevõtu võistupakkumise asjakohased kriteeriumid nendel tulemuslikkusklassidel.

II PEATÜKK

KOHUSTUSLIKUD EELKVALIFITSEERIMISE KRITEERIUMID

Artikkel 4

Vastutustundlik ärikäitumine

1. Vastutustundliku ärikäitumisega seotud eelkvalifitseerimise kriteeriumide kohaselt peavad pakkujad (välja arvatud juhul, kui nad on füüsilised isikud, äriühingud, mis ei kuulu direktiivi 2013/34/EL artiklite 19a ja 29a ning nende hilisemate muudatuste kohaldamisalasse, või taastuvenergiakogukonnad) võtma meetmeid, et võtta oma võistupakkumisega seotud äritegevuses arvesse äriühingu kestlikkusalast hoolsuskohustust käsitleva direktiivi (EL) 2024/1760 artikli 5 lõike 1 punktides a–g sätestatud hoolsuskohustuse põhielemente.

2. Asjaomased asutused peavad nõudma pakkujatelt (välja arvatud juhul, kui nad on füüsilised isikud, äriühingud, mis ei kuulu direktiivi 2013/34/EL artiklite 19a ja 29a ning nende hilisemate muudatuste kohaldamisalasse, või taastuvenergiakogukonnad), et nad teataksid oma vastutustundlikust ärikäitumisest avaliku teadaandega, mis hõlmab vähemalt delegeeritud määruse (EL) 2023/2772 I lisa punkti 61 alapunktides a–e loetletud põhielemente.

3. Asjaomased asutused peavad nõudma, et füüsilised isikud, äriühingud, kes ei kuulu direktiivi 2013/34/EL artiklite 19a ja 29a ning nende hilisemate muudatuste kohaldamisalasse, või taastuvenergiakogukonnad, kes esitavad pakkumise seoses projektidega, mille võimsus on üle 10 MW, esitaksid oma võistupakkumisega seotud äritegevuses aruande hoolsuskohustuse põhielementide kohta, mis on esitatud delegeeritud määruse (EL) 2023/2772 I lisa punkti 61 alapunktides c ja d, või kasutades liidu tasandil soovitatud vabatahtlikke kestlikkusaruandluse standardeid, kui need on olemas.

4. Asjaomased asutused võivad kohaldada lõikeid 1 ja 2 füüsiliste isikute, direktiivi 2013/34/EL artiklite 19a ja 29a ja nende hilisemate muudatuste kohaldamisalasse mittekuuluvate äriühingute ning taastuvenergiakogukondade suhtes, kes esitavad pakkumise seoses projektidega, mille võimsus on üle 10 MW. Kui nad kohaldavad neid lõikeid nende pakkujate suhtes, siis lõiget 3 ei kohaldata.

Artikkel 5

Küberturvalisus ja andmeturve (eelkvalifitseerimise kriteeriumid)

Küberturvalisuse ja andmeturbega seotud eelkvalifitseerimise kriteeriumide kohaselt peavad pakkujad:

a) võtma taastuvenergiarajatise võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse tagamiseks asjakohaseid ja proportsionaalseid tehnilisi, tegevuslikke ja korralduslikke meetmeid, mis kajastavad sisseprojekteeritud turbe ja vaiketurbe põhimõtteid, sealhulgas direktiivi (EL) 2022/2555 artikli 21 lõikes 2 loetletud meetmeid, kui need on asjakohased;

b) kui üheksa või rohkem kuud enne määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 kohaldamisalasse kuuluva võistupakkumise avaldamist kuulub pakkuja sellise kolmanda riigi jurisdiktsiooni alla, kes nõuab, et pakkuja esitaks selle kolmanda riigi ametiasutustele teabe tarkvara või riistvara turvanõrkuste kohta, enne kui neid turvanõrkusi on teadaolevalt ära kasutatud, või kui liidu või võistupakkumist korraldava liikmesriigi nimel on avaldatud avalik teadaanne selle kohta, et selle kolmanda riigi territooriumil tegutsevad ohusubjektid on korraldanud pahatahtlikke kübertegevusi või -kampaaniaid, esitab ta küberturvalisuse kava, milles kirjeldatakse, kuidas pakkuja tagab rajatise ja kogu süsteemi turvalisuse, ning täpsemalt võtab vajalikke tehnilisi, tegevuslikke ja korralduslikke meetmeid tagamaks, et andmeid, mis on loodud või mida kasutatakse nende võistupakkumisega seotud äritegevuses, säilitatakse Euroopa Majanduspiirkonnas ja ei edastata väljapoole seda;

c) tagama ja tõendama, et kui pakkuja tugineb taastuvenergiarajatises kasutatavate IKT-toodete tarnimise või selle toimimisega seotud IKT-teenuste osas tarnijatele, siis võtavad need tarnijad punktis a osutatud meetmeid, ja kui need tarnijad vastavad vähemalt ühele kahest punktis b pakkujatele sätestatud tingimusest, võtavad ka need tarnijad punktis b osutatud meetmeid;

d) tagama, et Euroopa Majanduspiirkonnas asuv käitaja säilitab kontrolli rajatise tegevuse üle.

Artikkel 6

Võime projekt täielikult ja õigeaegselt ellu viia

1. Eelkvalifitseerimise kriteeriumid, mis on seotud võimega projekt täielikult ja õigeaegselt ellu viia, nõuavad pakkujatelt vähemalt kahe järgmise dokumendi esitamist:

a) dokumendid pakkuja või pakkumuskonsortsiumi puhul pakkujate identifitseerimiseks;

b) dokumendid, mis tõendavad vastavust kohaldatavatele õigusaktidele, sealhulgas kõik asjakohased load, mida on vaja projekti ehitamiseks ja käitamiseks, või dokumendid, mis tõendavad selliste lubade saamise õigust;

c) dokumendid äriühingu finants- ja majandusliku olukorra kohta, mis tõendavad tema finantssuutlikkust projekt lõpule viia ja võimalike kohustustega toime tulla, selle asemel et esitada pankrotiavaldus või muul viisil vältida nende kohustuste täitmist – näiteks nõuded minimaalse netoväärtuse, kasumi või pikaajaliste võlareitingute kohta;

d) projekti kirjeldus vastavalt võistupakkumise tingimustes sisalduvatele nõuetele;

e) tõendid projekti lõpuleviimise tehnilise teostatavuse, teadmiste ja kogemuste kohta, sealhulgas tõendid varasemate kogemuste kohta sarnaste projektide lõpuleviimisel;

f) projekti ehitamise ja käitamise ajakava, sealhulgas kõigi projekti lõpuleviimisega seotud asjakohaste vaheetappide kuupäevad.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 esitatud nõudeid kohandatakse sõltuvalt projekti kuludest, projektiga seotud riskidest, projekti võimsusest, tehnoloogia küpsusest, võistupakkumisel nõutavast innovatsioonitasemest ja muudest asjakohastest turutingimustest.

III PEATÜKK

PANUS VASTUPANUVÕIMESSE

Artikkel 7

Panus vastupanuvõimesse

1. Kui üheksa või rohkem kuud enne määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 kohaldamisalasse kuuluva võistupakkumise avaldamise päeva on komisjon kõnealuse määruse artikli 29 lõike 2 kohaselt kindlaks teinud, et rohkem kui 50 % käesoleva lõigu punktides a–f osutatud nullnetotehnoloogia lõpptoodete tarnetest liidus on pärit ühest kolmandast riigist või et ühest kolmandast riigist pärinevate käesoleva lõigu punktides a–f osutatud nullnetotehnoloogia lõpptoodete tarnimine liidus on suurenenud keskmiselt vähemalt 10 protsendipunkti võrra kahe järjestikuse aasta jooksul ja moodustab vähemalt 40 % liidusisestest tarnetest, lubavad asjaomased asutused võistupakkumisel osaleda või punkte saada üksnes pakkumistel, mis vastavad järgmistele nõuetele seoses rakendusmääruses (EL) 2025/1178 loetletud lõpptoodete ja peamiste erikomponentidega, mis on pakkumise osaks:

a) fotoelektriliste tehnoloogiate puhul ei ole lõpptooted kõnealuses kolmandas riigis kokku pandud ja vähemalt neli peamist erikomponenti ei pärine kõnealusest kolmandast riigist. Fotoelektrilised inverterid ja fotoelektrilised elemendid või samaväärsed seadmed ei ole pärit kõnealusest kolmandast riigist ning fotoelektrilised moodulid ei ole kõnealuses kolmandas riigis kokku pandud;

b) maismaa tuuleenergia tehnoloogiate puhul ei ole lõpptooted pärit kõnealusest kolmandast riigist ja sellest kolmandast riigist ei pärine rohkem kui kolm peamist erikomponenti. Otseajamiga jõuülekandeseadmed (sh generaator) ja/või kiiruskastiga jõuülekandeseadmed (sh generaator) ei ole pärit kõnealusest kolmandast riigist;

c) meretuuleenergia tehnoloogiate puhul ei ole lõpptooted pärit kõnealusest kolmandast riigist ja sellest kolmandast riigist ei pärine rohkem kui neli peamist erikomponenti. Otseajamiga jõuülekandeseadmed (sh generaator) ja/või kiiruskastiga jõuülekandeseadmed (sh generaator) ei ole pärit kõnealusest kolmandast riigist;

d) elektrolüüsiseadmete puhul ei ole lõpptooted pärit kõnealusest kolmandast riigist ja sellest kolmandast riigist ei pärine rohkem kui kaks peamist erikomponenti. Elektrolüüserivirn ei ole pärit kõnealusest kolmandast riigist;

e) soojuspumbatehnoloogiate puhul ei ole lõpptooted pärit kõnealusest kolmandast riigist ja sellest kolmandast riigist ei pärine rohkem kui üks peamine erikomponent;

f) kõigi määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 kohaldamisalasse kuuluvate nullnetotehnoloogiate puhul, mida ei ole loetletud punktides a–e, ei ole lõpptooted pärit kõnealusest kolmandast riigist.

Kui komisjon on üheksa kuud või rohkem enne asjaomase võistupakkumise avaldamise päeva määruse (EL) 2024/1735 artikli 29 lõike 2 kohaselt kindlaks teinud, et lisaks esimeses lõigus nimetatud tingimustele on rohkem kui 85 % ühe või mitme peamise erikomponendi tarnetest liidus pärit ühest kolmandast riigist, lubavad liikmesriigid võistupakkumisel osaleda või punkte saada üksnes pakkumistel, milles vähemalt ühe peamise erikomponendi puhul ei ületa kõnealusest kolmandast riigist pärit komponendi kogus 85 %.

Kui võistupakkumised avaldatakse vähem kui üheksa kuud pärast päeva, mil komisjon on viimati kindlaks määranud esimeses ja teises lõigus osutatud ühest kolmandast riigist pärit liidu tarne osakaalu, kohaldavad asjaomased asutused käesolevat lõiget selle viimase või eelmise kindlaksmääramise alusel. Kui eelmist kindlaksmääramist ei ole, võivad asjaomased asutused kohaldada käesolevat lõiget viimase kindlaksmääramise alusel.

2. Kui lõikes 1 sätestatud tingimused ei ole täidetud, kuid üheksa kuud või rohkem enne määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 kohaldamisalasse kuuluva võistupakkumise avaldamise päeva on komisjon kindlaks teinud, et rohkem kui 50 % konkreetse nullnetotehnoloogia ühe või mitme peamise erikomponendi tarnetest liidus pärineb ühest kolmandast riigist või et selle ühest kolmandast riigist pärit nullnetotehnoloogia ühe või mitme peamise erikomponendi tarnimine liidus on suurenenud keskmiselt vähemalt 10 protsendipunkti võrra kahe järjestikuse aasta jooksul ja moodustab vähemalt 40 % liidu tarnetest, lubavad asjaomased asutused võistupakkumisel osaleda või punkte saada üksnes pakkumistel, mille puhul iga sellest kolmandast riigist pärineva peamise erikomponendi kogus ei ületa 50 %. Selle kohustuse kohaldamisel võivad asjaomased asutused kombineerida erinevate peamiste erikomponentide puhul eelkvalifitseerimis- ja hindamiskriteeriume.

Kui esimeses lõigus osutatud ühest kolmandast riigist pärit tarnete osakaal liidus on üle 85 %, võivad asjaomased asutused suurendada esimeses lõigus nimetatud komponentide maksimumkoguse piirmäära 50 %-lt 85 %-le.

Kui võistupakkumised avaldatakse vähem kui üheksa kuud pärast päeva, mil komisjon on viimati kindlaks määranud esimeses ja teises lõigus osutatud ühest kolmandast riigist pärit liidu tarne osakaalu, kohaldavad asjaomased asutused käesolevat lõiget selle viimase või eelmise kindlaksmääramise alusel. Kui eelmist kindlaksmääramist ei ole, võivad asjaomased asutused kohaldada käesolevat lõiget viimase kindlaksmääramise alusel.

3. Maismaa tuuleenergia tehnoloogiate, meretuuleenergia tehnoloogiate ja elektrolüüsiseadmete puhul, mille korral komisjon ei ole võistupakkumiste avaldamise ajal kooskõlas määruse (EL) 2024/1735 artikli 29 lõikega 2 kindlaks teinud, et rohkem kui 50 % konkreetse nullnetotehnoloogia lõpptoote tarnetest liidus (või rohkem kui 40 %, kusjuures kasv on kahel järjestikusel aastal keskmiselt vähemalt 10 protsendipunkti), on pärit ühest kolmandast riigist, kohaldavad asjaomased asutused vastupanuvõime kriteeriumi, lubades võistupakkumistel osaleda või punkte saada ainult nendel pakkumistel, mille puhul vähemalt 75 % pakkumisse kuuluvatest lõpptoodetest vastab lõikes 1 sätestatud nõuetele seoses Hiina Rahvavabariigist pärit või seal kokku pandud lõpptoodete ja peamiste erikomponentidega.

IV PEATÜKK

PANUS KESTLIKKUSSE

Artikkel 8

Keskkonnakestlikkus – CO_2 jalajälg

1. Kui asjaomased asutused otsustavad hinnata määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 punktis b osutatud võistupakkumise panust kestlikkusse CO_2 jalajälje kriteeriumi alusel, peavad asjaomased asutused lisama eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumi või nende kombinatsiooni ning määrama kindlaks nullnetotehnoloogiad, mis kuuluvad määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 kohaldamisalasse ja mille CO_2 jalajälge tuleb hinnata projekti või komponendi tasandil, ning iga nullnetotehnoloogia puhul kohaldatava objektiivse, läbipaistva ja mittediskrimineeriva CO_2 jalajälje hindamise metoodika.

2. Pakkujad peavad CO_2 jalajälge mõõtma ja selle kohta andmed edastama, kasutades olelusringi hindamise meetodeid, mis on sätestatud siduvas liidu õiguses, milles käsitletakse konkreetselt võistupakkumisel käsitletavaid taastuvenergiatehnoloogiaid, kui need on olemas. Kui puudub siduv liidu metoodika konkreetse nullnetotehnoloogia CO_2 jalajälje mõõtmiseks ja selle kohta andmete edastamiseks, kuid toote CO_2 jalajälje arvutamiseks on olemas siduv liidu metoodika ning seda metoodikat kehtestavas õigusaktis on märgitud, et seda saab kasutada suunisena teatava nullnetotehnoloogia CO_2 jalajälje arvutamiseks, peavad pakkujad mõõtma selle nullnetotehnoloogia CO_2 jalajälge ja edastama selle kohta andmed seda metoodikat kasutades.

3. Kui seda ei ole kasutatavas metoodikas täpsustatud, määravad asjaomased asutused kindlaks ja avaldavad funktsionaalsed üksused, süsteemipiirid ning eeldused, mida kasutatakse CO_2 jalajälje mõõtmiseks, ning kohustavad pakkujaid esitama oma arvutused läbipaistval viisil. Kui seda ei ole kasutatavas metoodikas täpsustatud, määravad riikide ametiasutused kindlaks ja avaldavad kasutatavate esmaste andmete, teiseste andmete ja andmebaaside jaoks modelleerimise ning andmekvaliteedi nõuded. Asjaomased asutused nõuavad järjepidevate ja esindavate andmete kasutamist.

4. Käesoleva artikli lõikega 2 hõlmamata CO_2 jalajälje metoodika puhul hõlmab CO_2 jalajälje hindamine vähemalt kasvuhoonegaaside heidet, mis tuleneb asjaomaste nullnetotehnoloogiate järgmistest olelusringi etappidest:

i) loodusvarade kaevandamine, töötlemine ja transportimine ning materjalide tootmine;

ii) tootmisprotsessid;

iii) nendes protsessides kasutatav elekter/energia;

iv) komponentide ja lõpptoote transport;

v) paigaldamine, käitamine ja hooldus;

vi) käitusest kõrvaldamine ja olelusringi lõpp.

Artikkel 9

Keskkonnakestlikkus – ringmajandus

1. Kui asjaomased asutused otsustavad hinnata määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 punktis b osutatud võistupakkumise panust kestlikkusse vastavalt ringmajanduse kriteeriumidele, mis esitatakse eelkvalifitseerimise kriteeriumidena, hindamiskriteeriumidena või nende mõlema kombinatsioonina, võtavad nad arvesse võistupakkumisel osalevate projektide panust ühe või mitme järgmise parameetri saavutamisse, tingimusel et need moodustavad olulise osa toote keskkonnamõjust:

— toodete ringlussevõetavus, viidates ühele või mitmele asjakohasele tooteparameetrile, nagu on sätestatud määruse (EL) 2024/1781 I lisa punktis d;

— toodete parandamise ja hooldamise lihtsus või toodete täiustamise, korduskasutamise, taastootmise ja taastamise lihtsus, viidates ühele või mitmele asjakohasele tooteparameetrile, nagu on sätestatud määruse (EL) 2024/1781 I lisa punktides b, c ja e;

— ringlussevõetud materjalide, sealhulgas kriitilise toorme kasutamine või sisaldus toodetes.

2. Lõikes 1 osutatud ringmajanduse kriteeriumide kindlaksmääramisel kasutavad asjaomased asutused liidu õigusaktides ette nähtud meetodeid, mis käsitlevad konkreetselt käesoleva rakendusmääruse kohaldamisalasse kuuluvaid nullnetotehnoloogiaid, kui need on olemas. Kui selliseid meetodeid ei ole liidu õigusaktides ette nähtud ega neile osutatud, kasutavad asjaomased asutused rahvusvahelistes standardites sätestatud meetodeid, kui need on olemas.

Artikkel 10

Keskkonnakestlikkus – mõju elurikkusele

1. Kui asjaomased asutused otsustavad hinnata määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 punktis b osutatud võistupakkumise panust kestlikkusse kriteeriumide alusel, mis on seotud nullnetotehnoloogia käitamise mõjuga elurikkusele, lisavad nad eelkvalifitseerimise kriteeriumid või hindamiskriteeriumid või nende kombinatsiooni, et hinnata, kuivõrd projekt aitab parandada nullnetotehnoloogiate paigaldamise, käitamise ja kasutuselt kõrvaldamise etappides nende mõju elurikkusele, nagu on sätestatud lõigetes 2 ja 3.

2. Kui asjaomased asutused lisavad nullnetotehnoloogia mõju elurikkusele eelkvalifitseerimise kriteeriumina, peab see kriteerium sisaldama järgmisi elemente:

a) sellise süsteemi olemasolu, mis võimaldab jälgida rajatise positiivset ja negatiivset mõju elurikkusele selle paigaldamise, käitamise ja käitusest kõrvaldamise etapis;

b) kohustus rakendada kohandavaid lahendusi, et leevendada võimalikku negatiivset mõju elurikkusele, mis on kindlaks tehtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/92/EL ([29]) ja/või nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ([30]) ja käesoleva lõike punkti a kohaselt tehtud keskkonnamõju hindamiste käigus, ning tagada selliste lahenduste kasutamise korral, et lahendused aitavad tõhusalt kaasa elurikkusele.

Esimese lõigu punktis a osutatud süsteem jälgib mõju maismaal, maapinnast kõrgemal, pinnases, vees, merepõhjas, merepõhjast kõrgemal ja merepinnast kõrgemal, sealhulgas müra ja reostust, kui see on kõnealuse tehnoloogia seisukohast asjakohane.

Esimese lõigu punktis a osutatud süsteemi kaudu kogutud andmeid ja teavet jagatakse vähemalt teadusringkondade ja avaliku sektori asutustega, välja arvatud juhul, kui tegemist on tundliku äriteabega.

3. Kui asjaomased asutused lisavad nullnetotehnoloogia mõju elurikkusele hindamiskriteeriumina, tuleb selle kriteeriumiga nõuda positiivset netopanust elurikkusesse, ([31]) kui avaliku sektori asutus peab seda asjakohaseks, ühes või mitmes järgmises valdkonnas:

a) elupaikade või liikide või mõlema kaitse direktiivi 92/43/EMÜ alusel;

b) loodusliku linnustiku, sealhulgas selle elupaikade kaitse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ([32]) alusel;

c) ökosüsteemide taastamine määruse (EL) 2024/1991 alusel;

d) mererajatiste puhul hea keskkonnaseisundi saavutamine Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/56/EÜ ([33]) alusel;

e) vee hea seisundi saavutamine direktiivi 2000/60/EÜ alusel.

Selle kriteeriumi täitmiseks võib meetmeid võtta kohapeal või väljaspool.

Artikkel 11

Keskkonnakestlikkus – energiatõhusus

1. Kui asjaomased asutused otsustavad hinnata määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 punktis b osutatud võistupakkumise panust kestlikkusse energiatõhususe kriteeriumide alusel, peavad nad lisama eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumi või nende kombinatsiooni, milles määratakse kindlaks tooted, mille energiatõhusust hinnatakse, ja iga toote puhul kohaldatava hindamismetoodika. Energiatõhusust mõõdetakse ja hinnatakse liidu õigusaktides asjaomase toote jaoks ette nähtud meetodite alusel, kui need on olemas.

2. Kui toode on hõlmatud määruse (EL) 2017/1369, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/30/EL ([34]) alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktiga või sellega seotud komisjoni rakendusaktiga, peab lõikes 1 osutatud kriteerium vastama kõnealuse määruse (EL) 2017/1369 artikli 7 lõikes 2 sätestatud kriteeriumile.

([29]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 26, 28.1.2012, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

([30]) Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

([31]) Positiivne netopanus elurikkusesse on täiendav kaitsmise/taastamise tulemus lisaks kompenseerivatele meetmetele, st meetmetele, mille eesmärk on kompenseerida projektist tulenevat jääkmõju, vältimatut ja kahjulikku mõju elurikkusele pärast asjakohaste ennetus- ja leevendusmeetmete võtmist.

([32]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

([33]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrateegia raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/56/oj).

([34]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/30/EL energiamõjuga toodete energia- ja muude ressursside tarbimise näitamise kohta märgistuses ja ühtses tootekirjelduses (ELT L 153, 18.6.2010, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/30/oj).

3. Kui toode, mis ei ole lõikes 2 osutatud toode, on hõlmatud direktiivi 2009/125/EÜ kohase rakendusmeetmega, peab kriteerium osutama sellistele toodetele, mis vastavad kõnealuse rakendusmeetmega ette nähtud energiatõhususe kriteeriumidele.

4. Kui toode ei ole hõlmatud lõikega 2 ega lõikega 3, siis mõõdetakse ja hinnatakse energiatõhusust muude liidu õigusaktides ettenähtud meetodite alusel, kui need on olemas.

5. Kui liidu õigusaktides ei ole asjakohaseid meetodeid ette nähtud ja lõiget 4 ei kohaldata, siis mõõdetakse ja hinnatakse energiatõhusust rahvusvaheliste standardite alusel.

Artikkel 12

Keskkonnakestlikkus – tõhus veekasutus ja veereostust vältivad lahendused

1. Kui asjaomased asutused otsustavad hinnata määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 punktis b osutatud võistupakkumise panust kestlikkusse veega seotud kriteeriumide alusel, lisavad nad eelkvalifitseerimise kriteeriumid või hindamiskriteeriumid või nende kombinatsiooni, et hinnata projektitegevuse panust veekogude seisundi säilitamisse ja vajaduse korral parandamisse.

2. Kui asjaomased asutused lisavad nullnetotehnoloogia veega seotud mõju eelkvalifitseerimise kriteeriumina, peab kriteerium sisaldama järgmisi elemente:

a) sellise süsteemi olemasolu, mille abil saab jälgida rajatise positiivset ja negatiivset mõju veele kõigis asjakohastes olelusringi etappides;

b) kohustus rakendada kohandavaid lahendusi, et vältida negatiivset mõju vee seisundile ja tagada lahenduste tõhusus positiivse mõju tekitamiseks, kui see on asjakohane, ning aidata kaasa vee hea seisundi säilitamisele või saavutamisele, mida näitab punktis a osutatud jälgimissüsteem.

3. Kui asjaomased asutused lisavad nullnetotehnoloogiate veega seotud mõju hindamiskriteeriumina, tuleb selle kriteeriumiga nõuda positiivset panust vee hea kvaliteedi ja kvantiteedi saavutamisse või säilitamisse direktiivi 2000/60/EÜ alusel.

Artikkel 13

Keskkonnakestlikkus – saaste

Kui asjaomased asutused otsustavad hinnata määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 punktis b osutatud võistupakkumise panust kestlikkusse saastega seotud kriteeriumide alusel, lisavad nad eelkvalifitseerimise kriteeriumid või hindamiskriteeriumid või nende kombinatsiooni, et hinnata projekti panust muu kui kasvuhoonegaaside põhjustatud saaste vähendamisse paigaldamise, käitamise ja käitusest kõrvaldamise ajal. Asjakohased meetodid, künnised ja vastavusmehhanismid määratakse kindlaks kooskõlas liidu õigusega ja selle alusel, kui see on olemas, seejuures võetakse vajaduse korral arvesse delegeeritud määruse (EL) 2023/2486 C liites sätestatud kriteeriume.

Artikkel 14

Panus kestlikkusse: innovatsioon

1. Kui asjaomased asutused otsustavad hinnata määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 punktis b osutatud võistupakkumise panust kestlikkusse innovatsioonikriteeriumide alusel, eristavad nad asjakohasel juhul järgmist:

a) üksnes innovatsioonile suunatud võistupakkumised, mis keskenduvad konkreetselt uute tehnoloogiate või lahenduste edendamisele, ning

b) võistupakkumised, mis ei ole suunatud konkreetselt innovatsioonile kui võistupakkumise peamisele tegurile.

Mõlemat liiki võistupakkumiste puhul kehtestatakse innovatsiooniga seotud eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumide kasutamise korral nõue, et kõik projektid peavad vastama peamiste tulemusnäitajate minimaalsele paranemise tasemele, mis ületab juba turul olevate tehnoloogiate ja lahenduste tehnika taset ja on seotud selle võistupakkumise esemega, milles nad osalevad.

2. Lisaks lõike 1 teises lõigus sätestatud nõuetele hinnatakse lõike 1 punktis a osutatud võistupakkumiste panust innovatsiooni eelkvalifitseerimise kriteeriumide abil, kehtestades nõude, et kõik projektid peavad olema teatava küpsusastmega. Seda liiki võistupakkumiste puhul lisavad asjaomased ametiasutused täiendavad nõuded, mis kohustavad võitnud pakkujat levitama teadmisi uuendusliku projekti tulemuste kohta või pakkuma Euroopa Majanduspiirkonnas huvitatud isikutele kasutamiseks turuhinnaga ning mitteeksklusiivsel ja mittediskrimineerival alusel intellektuaalomandi õigustega kaitstud teadustulemuste ja arendustegevuse projektide litsentse.

3. Lisaks lõike 1 teises lõigus sätestatud nõuetele võidakse hinnata lõike 1 punktis b osutatud võistupakkumiste panust innovatsiooni eelkvalifitseerimise abil, kehtestades nõude, et kõik projektid peavad olema teatava küpsusastmega. Seda liiki võistupakkumiste puhul võivad asjaomased ametiasutused lisada ka täiendavad nõuded, mis on seotud teadmiste levitamisega uuendusliku projekti tulemuste kohta või huvitatud isikutele Euroopa Majanduspiirkonnas turuhinnaga ning mitteeksklusiivsel ja mittediskrimineerival alusel intellektuaalomandi õigustega kaitstud täiendavate teadustulemuste ja arendustegevuse projektide litsentside kasutada andmisega.

4. Lõigetes 2 ja 3 osutatud võistupakkumisel kavandatud innovatsiooni küpsustaset hinnatakse vajaduse korral usaldusväärsete ja kindlaksmääratud meetodite abil, näiteks lähtuvalt tehnoloogilise valmiduse tasemest.

Artikkel 15

Panus kestlikkusse: energiasüsteemi lõimimine

1. Kui asjaomased asutused otsustavad hinnata määruse (EL) 2024/1735 artikli 26 lõike 1 punktis b osutatud võistupakkumise panust kestlikkusse energiasüsteemi lõimimise kriteeriumide alusel, võtavad nad arvesse osalevate projektide panust nende käitamisest tulenevate süsteemivajaduste rahuldamisse, tuginedes lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud tingimustel ajalisele paindlikkusele, asukohamõjule ja energiakandjate vahelistele ühendustele.

2. Osaleva projekti ajalist paindlikkust hinnatakse seoses pakutud lahendustega, mis võivad olla kas uued investeeringud või kolmandate isikute kaudu hangitud lahendused, ning mis kujutavad endast eelkõige mitme taastuvenergia tootmise tehnoloogia kombinatsiooni, tootmisvahendite ja elektri salvestamise vahendite kombinatsiooni või tootmisvahendite ja nõudluse reguleerimisvahendite või -lahenduste kombinatsiooni. Selline hindamine ei välista ilma nõuetekohase põhjenduseta ühtegi tehnoloogiat, mis võib aidata rahuldada kindlakstehtud süsteemivajadusi.

3. Osaleva projekti asukohamõju süsteemi vajadustele hinnatakse nii, et võetakse arvesse projekti asjakohaste omaduste kombinatsiooni, sealhulgas selle ajalist tootmisprofiili või tootmisvõimsust, ning tegevuskoha ja võrgu ühenduspunkti valikut, ning samal ajal arvestatakse võrgu planeerimisega.

4. Osaleva projekti suutlikkust luua energiakandjate vahelisi ühendusi hinnatakse seoses selle suutlikkusega kanda taastuvenergiat üle ühelt energiakandjalt teisele ning eelkõige selle põhjal, kas projektis sisaldub tootmisvahendite ja energia muundamise vahendite kombinatsioon.

V PEATÜKK

HINDAMINE JA KRITEERIUMIDELE VASTAVUS

Artikkel 16

Võistupakkumiste eelkvalifitseerimis- või hindamiskriteeriumide ja nõuetele vastavuse aspektide hindamine

1. Asjaomased asutused kehtestavad läbipaistva, objektiivse ja mittediskrimineeriva metoodika, et hinnata pakkumusi valitud hinnaga mitteseotud kriteeriumide alusel, eelkõige enne pakkumisprotsessi kehtestatud ja avaldatud punktisüsteemil põhinevate kriteeriumide kvantitatiivse hindamise kaudu. Kui kvantitatiivne hindamine ei ole võimalik, võib ette näha hinnaga mitteseotud kriteeriumide kvalitatiivse hindamise, kui see on põhjendatud taotletavate avaliku poliitika eesmärkidega ja kui see on kavandatud viisil, mis leevendab nii halduskoormust kui ka õiguslike probleemide ohtu. Pakkumuste hindamise metoodika töötatakse välja pärast konsulteerimist ja koostööd sidusrühmade ja ekspertidega. Kui asjaomastel asutustel ei ole piisavalt teavet hindamismeetodi eelnevaks kehtestamiseks, võib konkreetse aspekti punktisumma kindlaks määrata ka selle konkreetse hinnaga mitteseotud kriteeriumi puhul kõrgeima pakkumuse tegija põhjal. Sellisel juhul kehtestatakse meetmed strateegilise pakkumise piiramiseks.

2. Kõik võistupakkumisel osalejad kohustuvad pakkumise tegemise ajal või enne seda järgima oma pakkumuses sisalduvaid võistupakkumise nõudeid ja tingimusi. Asjaomased asutused otsustavad, millisel ajahetkel peavad pakkujad tõendama vastavust hinnaga mitteseotud kriteeriumidele. Vajaduse korral võib see toimuda eri ajahetkedel kogu projekti kestuse ajal.

3. Välja arvatud selliste pakkujate puhul, kes kvalifitseeruvad füüsilisteks isikuteks, äriühinguteks, kes ei kuulu direktiivi 2013/34/EL kohaldamisalasse, nagu on määratletud selle artiklites 19a ja 29a ja nende hilisemates muudatustes või direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 16 määratletud taastuvenergiakogukonnaks, hinnatakse vastavust artiklis 4 osutatud kriteeriumidele sõltumatute kolmandate isikute kinnituste alusel. Pakkujad, kelle suhtes kohaldatakse direktiivi 2013/34/EL kohast kestlikkusaruandlust, võivad esitada asjakohast teavet selle kohta, kuidas nad täidavad artikli 4 nõudeid, kasutades selles esitatud vormi.

4. Artiklis 5 osutatud kriteeriumidele vastavuse hindamiseks nõutakse pakkujatelt, et nad esitaksid pakkumisprojekti küberturvalisuse kava ja ajakohastaksid seda projekti rakendamise ajal regulaarselt.

5. Artiklis 7 osutatud kriteeriumidele vastavuse hindamiseks nõutakse pakkujatelt, et nad esitaksid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 952/2013 ([35]) tollidokumendid, kui need on olemas, ning muud asjakohased dokumendid, mis tõendavad nullnetotehnoloogia või selle peamiste erikomponentide päritolu või kokkupanemise kohta, sealhulgas arved või muud dokumendid.

6. Asjaomased asutused, kes kasutavad hinnaga mitteseotud kriteeriume, tagavad nende täitmise.

7. Et tagada kooskõla käesoleva määrusega hõlmatud kriteeriumidega, mis on esitatud võistupakkumise tingimustes, nõuavad asjaomased asutused, et pakkujad esitaksid asjakohased tagatised, nagu pakkumuse tagatised, valmimistagatised ja täitmisgarantiid.

8. Lõikes 7 osutatud tagatiste taseme kehtestamisel võtavad asjaomased asutused arvesse ka selliseid kaalutlusi nagu projekti kulud, projektiga seotud riskid, projekti võimsus, selle võimsuse väärtus energiasüsteemi jaoks, tehnoloogia küpsus, võistupakkumisel nõutav innovatsioonitase, muud asjakohased turutingimused ja rikkumise laad. Tagatiste tase peab olema piisavalt kõrge takistamaks seda, et pakkumisstrateegiatega üritatakse hinnaga mitteseotud kriteeriumid täitmata jätta.

([35]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

Artikkel 17

Karistused

1. Asjaomased asutused kehtestavad karistused käesoleva määrusega kehtestatud kriteeriumide rikkumise eest. Neid karistusi võidakse määrata mitmesugusel kujul, näiteks kindlasummalised trahvid, igapäevased trahvid, toetuse vähendamine või äravõtmine või tulevastest võistupakkumistest väljajätmine.

2. Lõikes 1 osutatud karistuste taseme kehtestamisel võtavad asjaomased asutused arvesse ka selliseid kaalutlusi nagu projekti kulud, projekti riskid, projekti võimsus, selle võimsuse väärtus energiasüsteemi jaoks, tehnoloogia küpsus, võistupakkumisel nõutav innovatsioonitase, muud asjakohased turutingimused ja rikkumise laad. Karistuste tase peab olema piisavalt kõrge takistamaks seda, et pakkumisstrateegiatega üritatakse hinnaga mitteseotud kriteeriumid täitmata jätta.

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 18

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 23. mai 2025

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN